

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

17. szám.

Debrecen, 1927 ápril 23.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Kuyper.

Kolfhaus Vilmos szép Kuyper-életrajzának magyar kiadása (fordította Czeglédy Sándorné Kósa Margit, revideálta dr. Victor János, kiadta a Szövétnék-kiadóvállalat, 8° 230 lap, Kuyper arcképével) nagyon időszerű ajándék a magyar református gondolkodás és élet számára. A mögöttünk levő száz esztendő e kétségtelenül legnagyobb, mert legegységesebb látókörű és legalkotóbb hitű kálvinistájának, Kuyper Ábrahámnak a neve sok tekintetben irányjelző értéket, de minden tekintetben kelesztő kovászt jelent az évek óta lassan, de biztosan bontakozó magyar református hitbéli és egyházi ébredésben és megújulásban. Személyiségének, életmunkásságának és gondolatvilágának behatóbb megismerése tehát valóságos közérdek ma Magyarországon.

A Kolfhaus könyve erre a célra egészen véve igen alkalmas. Mindenki tudja természetesen, hogy Kuyper halálának még nincs egészen hét esztendeje s nagyszerű alakjának megítéléséhez és értékeléséhez ennél fogva még hiányzik az igazi történelmi távlat — hiányzik annál is inkább, mert Kuyper, az aggkori erőtelenség legutolsó néhány esztendejét leszámítva, jóformán egészen pátriárka-koráig úgy politikai, mint egyházi és irodalmi téren bámulatatosan tevékeny maradt s egyáltalában nem vált — mint annyi más, hozzá hasonlóan magas kort elért közéleti nagyság — már életében ereklyévé. Ma még tehát az a helyzet, hogy bárki is írjon róla, különösen theologus-ember, az — még akkor is, ha nem honfitársa — szükségképpen nem képes fölemelkedni a tárgyilagosságnak arra a fokára, amely egy igazán tudományos történelmi monográfia létrehozásához szükséges. Ennek a foknak az elérhetőségéig pedig az olyan erős és éles szögletű történelmi személyiségekről, amilyen Kuyper s az olyan kiváló mértékben *harcos* jellegű életmunkáról, amilyen az övé, lényegileg csak kétféleképpen lehet írni: mellette vagy ellene való állásfoglalással, tehát panegyrikus-apologétikusan vagy polémikus-kritikusan (ami egészen más, mint az igazi his-

tóriai tudományos kritika). Kolfhaus vlotho-i lelkipásztor, a német reformátusok egyik legkiválóbb egyházi publicistája s a Kuyper alakjának és művének lelkes csodálója, természetesen az *első* módon írta meg könyvét. Ezzel a kijelentéssel a mű értékét csak *megállapítani* és nem *leszállítani* akarjuk. Kétségtelen, hogy könyvéből hiányzik nemcsak a Kuyperével ellenkező és vele elkeseredett harcban állott (pedig magát elvégre szintén reformátusnak tartó és nevező) álláspontnak higgadt és elfogulatlan értékelése és bírálata, de — egy-két elszórt és elszigetelt megjegyzésen kívül — hiányzik magáról Kuyperről is minden néven nevezendő tárgyilagos történelmi bírálat. Aranyalapra drágakövekből kirakott kép az, amit itt Kuyperről kapunk. De ezt, ismételjük, nem rójuk fel a könyv hibájául, annál kevésbé, mert a szerző maga is igen becsületesen és világosan kijelenti az előszavában, hogy művével elsősorban hiterősítő s a kálvinista protestantizmus meggyőződése mellett a példa erejével bizonyoságtevő célja volt, egy, a legnemesebb értelemben vett, Carlyle-féle hőskultusz szolgálata által, s művét egyáltalán nem tekinti a Kuyper-életrajz megnyugtató megoldásának.

Hiterősítő és bizonyoságtevő céljának viszont ez a könyv teljes mértékben megfelel. A Ravasz László szuggesztív erejű előszava szerint csakugyan egy XIX. századbeli kálvinista hős áll előttünk itt — olyan, akit még legnagyobb és legdiametrálisabb elvi ellenfelei és személyes ellenségei is elismertek annak már életében s annál inkább elismernek ma, a holtá után. Aki a Kuyper hitét és életeszmenyeit a magáéinak is érzi — s végső elemzésben melyik öntudatos és következetes református ne érezné a magáéinak? — az az emberi korlátok között megmaradó semmiféle elismerést és magasztalást nem sokallhat az ő személyével s még sokkal inkább életművével kapcsolatban. Kolfhaus egyébként úgy a személyt, mint életművét alapos tanulmányok után nagyon erőteljesen képes volt kidomborítani s szerencsés irodalmi formában élvezetes olvasmányt nyújtott. —

A négy első fejezetben bemutatja hősének ifjúságát és lelki fejlődését, valamint közpályáját Amsterdamba jutásáig: négy további fejezet során, pompás összefoglalásokban külön-külön ismerteti publicistikai, politikai, tudományos és egyházi tevékenységét és alkotásait; végül az utolsó fejezetben igazán megragadó vonásokkal a nagy élet gyönyörű alkonyát és a földről való fenséges elköltözését festi elénk. Előadás közben igen sokszor, nagyobb összefüggő idézetekben is, *magát Kuyperl beszélteti*, amivel különösen nagy szolgálatot tesz a hős lelki világába elmélyedni kívánó olvasónak. A mű fordítása kifogástalan, három előszava közül a Ravasz László nagyszerű, tömör essay-je mellett a Kuyper Katalin és magáé a szerzőé is igen kedves és tanulságos; a végén olvasható jegyzetek pontosak és sok hasznos felvilágosítást nyújtok.

Ennyit magáról a könyvről, amelyet sürgősen és sűrűn ott szeretnénk látni minden gondolkodó s egyháza és népe megújulását szíven viselő magyar református ember kezében s amelynek áldozatkész közrebocsátásáért hála és elismerés illeti a Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetséget — lévén e műnek magyar nyelven való elterjesztése nyilván igen nagy szolgálat nemcsak az „általános keresztyénség”, hanem a „történelmi kálvinizmus” (egymással szerintem egyébként soha lényegi és maradandó ellentétbe nem hozható) ügyének is. A következőkben néhány, a könyv olvasása és tanulmányozása közben felmerült s a könyv eddigi és ezután olvasóinak talán bizonyos szolgálatot tehető szerény megjegyzésünket szeretnők elmondani.

Egészen nyilvánvaló lett ebből a könyvből előttünk, hogy Kuyper Ábrahám a legnagyobbak egyike mindazok között, akik a Krisztus királyságáért a gondolat és a tett fegyvereivel valaha harcoltak. A nagyságát többek között az is mutatja, hogy nagyobb ő még *a saját művénél is*. Ami gyakorlati eredményeket létrehozott újságírásban, politikai szervezkedésben, iskola- és egyházalapításban: azoknak reális és maradandó értéke fölött, minden nagyszerűségük mellett, lehet vitatkozni egy, nemcsak az övétől teljesen eltérő, hanem egy azzal lényegileg azonos elvi állásponton is. Elgondolásainak hatalmas egységét és fényes következetességét s az azoknak szolgálatában kiteljesedett és megdicsőült jellem emberi szépségét, keresztyéni mélységét és tisztaságát, reformátori szilárdságát és áldozatkészségét azonban a lelki kényszer egy nemével kénytelen elismerni még az is, aki alkotásaival szemben több-kevesebb elvi vagy módszerbeli fönntartással kénytelen élni.

Mégis annak, hogy ez az igen nagy ember annyi, egyéniségének megfelelő eredményre tekinthetett vissza hosszú és szép élete alkonyán, s hogy nem kellett neki, mint annyi más hozzá

hasonló keresztyéni nagyságnak, megértetlenül, önmagát túlélten vagy önnön alkotásai romjain sirbaszállania: a magyarázata nemcsak őbenne magában, hanem legalábbis ugyanoly mértékben a milieujében, főként népének és egyházának sajátos meghatározottságában rejlik.

Kuyper és alkotásait lehetetlen volna elképzelni más talajon, mint a XIX. századi holland liberális állammal erősen, a gúzsba-kötésig összefonódott holland „hervormd” egyházi életnek a talaján. Reformátori személyiségének és tevékenységének a kibontakozására éppen arra a *nyomásra* volt szükség, amelyet egy, a református népegyházat át- meg átítatott világnézeti és politikai liberálizmus szelleme fejtett ki az őskálvini egyházeidél mélységére, tisztaságára és szabadságára. Meggyőződésünk szerint nemcsak reformátori programja, de még reformátori személyiségének alkotó vonásai is tökéletesen másként alakultak volna, hogyha a probléma, amellyel magát szembetalálja vala, nem egy többségi népegyháznak az állammal és a hivatalos „protestáns” világnézettel való sorvasztó kapcsolatból kiszabadítása lett volna, hanem pl. egy kisebbségi egyháznak Róma lelki tömeghatásai közepette végrehajtandó lelki újjáteremtése és reorganizálása. Az elvi alap ebben az esetben is hajszálig ugyanaz maradhatott volna, de kétséges előttünk, hogy a megvalósításra tett konkrét lépések és megvívott harcok közül csak egyetlen egy is lehetett volna — ez esetben azonos azokkal, amelyeket Kuyper tényleg megtett és valóban megharcolt.

Azután ahhoz, hogy népe kebelében ne csak hatalmas visszhangot támasszon, de hatalmas pozitív sikereket is elérjen, kellett még valami. Kellett a holland református gondolkodás és jellem, kellett különösképpen a holland „kisebbségek” százezreinek még a liberálizmus legnagyobb és legszarnokibb eluralkodása idején is csodálatosan megmaradt mélységes egyéni és családi kegyessége és talán az egész világon egyedülálló, hihetetlenül differenciálódott és kifinomodott theologiai kulturája. Sohasem felejttem el, hogy egy idvezült öreg barátom, kinél mélyebben a holland népet és társadalmat a magyar reformátusok között senki nem ismerte és nem szerette, miként jellemezte előttem egy alkalommal a hollandoknak ezt a csaknem faji jelleggé vált vonását: „Jegyezze meg magának kedves öcsém, hogy ami Magyarországon *a politikus csizmadiá*, az Hollandiában *a dogmatikus pék*.” Nos, a Kuyper lelki „Hinterland”-ja éppen ezeknek a dogmatikus pékeknek a lelki világa volt: ezek voltak azok a mélységes vallási és metafizikai szomjúsággal megáldott „am háárec”, „Stillen im Lande”, akik őt megértették, akiknek mécses lelke az ő fáklialelkén felgyült s akiknek egy, az ő csöndes, de izzó aspirációiknak s atyáik hatalmas eszményeinek és élő hagyományainak megfelelő egyházi, iskolai és politikai „ígéretföldébe” való bevezetésére ő, második Mózesként, rátette kivételes

életét. Ezek nélkül Kuypert lehetetlenség elképzelni annak, ami volt, annak, amivé lett, és azzal, amit alkotott. Egy ettől teljesen eltérő lelkivilágú, bár vallásilag és egyháziilag szintén „református” és tradicionálisan „kálvinista” népközösség kebelében egy Kuyperhez hasonló reformátori géniusznak tökéletesen ugyanazon elvi alapon is tökéletesen más célkitűzésekkel és módszerekkel kell jönnie, ha nem akar osztozni a pusztában kiáltó szók és seregnélküli tiszték, a Kierkegaardok és társaik fenséges, de tragikus sorsában; ha — az Isten dicsőségének legmagasabb szempontja alatt — *használni* akar.

Mindezt azért bátorkodom e helyt és ez egyszerű könyvismertetés kapcsán elmondani, mert a Kuyper neve ma minálunk köztudomás szerint nemcsak egyházmegújítási eszményt, de bizonyos tekintetben és bizonyos körökben határozottan egyházpolitikai jelszót és programot is jelent. Mint *ilyen* is föltétlenül egészséges és kívánatos kovászként van ugyan hivatva hatni a mi magyar református egyházi közéletünk és közszellemünk keletlen, nyers téstájában; de nyilvánvalóan nem *egyedüli* és kizárólagos kovászként. Nem akarjuk elismételni itt azokat a nagyon igaz megállapításokat, amelyeket Ravasz László a Kuyper-kérdés ez oldalához teszen az életrajzhoz írt előszavának legutolsó bekezdésében; hiszen ez a mi néhány megjegyzésünk egészben véve nem egyéb, mint annak a pár mondatnyi klasszikus megállapításnak igénytelen kommentárja, vagy inkább csak parafrázisa. Ellenben záradékuul ideírunk egy másik hatalmas mementót; az apostoli lelkű és munkásságú *Durand Emil* francia református lelkipásztornak azokat a megkapóan igaz szavait, amelyek a francia református vidéki egyházak szomorú felbomlásának, sőt züllésének legmélyebb okait keresve mondott el a Christianisme Social tavalyi bergerac-i kongresszusán:

„Az egyház rettenetesen csalódott akkor, amikor a vidéki gyülekezeteket és egyházmegyéket a maga egyházi és theologiai polgárháborúinak tette a küzdőterévé. Azoknak, akik átérték ezt a hosszú korszakot, megvan a módjuk arra, hogy annak eredményeit a vidéken fölleltározzák. Amíg a szó — ha nem is a vér — özőnével folyt és a szívek sebei elfekélyesedtek, a vidéki protestáns nép, amely az egészről, Istennek hála, egy kukkot sem értett, visszahúzódott a maga szőlőtője és fügefája alá, hogy békességben maradhasson — abban a békességben, amelyben ma is benne látjuk: a közönynek és a bizalmatlanságnak a „békességében”, amelynek közepette aztán az ellenség elvégezhetette a maga munkáját. Ez a korszak ma már körülbelül le lévén zárva, ne beszéljünk többet róla; ámde, úgy, ahogy a háborútól elpusztított vidékeken, e téren is vannak még romok, amelyek alkalmasak arra, hogy eszünkbe juttassák és megítéljék ezt a korszakot.” (Christianisme Social 1927. 150 lap.)

A magyar református egyház és nép multjára, jelenére és jövőjére nézve úgy kisebbségi helyzeténél, mint lélektani és sociologiai strukturájánál fogva sokkal több analogiát lehet találni a francia, mint a holland református egyháztörténelemben. S így már csak ezen egyetlen szempontból is igen nagy kár volna, ha a Kuyper alakja, elvei és reformátori műve iránti lelkesedés — amely e nagyon jókor jött könyv nyomán bizonyára még hatalmasan fokozódni fog — nem kapcsolódnék Magyarországon a Kuyper látóköreinek azzal a minden rabszolgai egyoldalúságot és utánzást kizáró impozáns *egyetemességével*, amelynek csattanós, sok helyt egyenesen meglepő bizonyosságait szolgáltatják éppen a Kolfhaus könyvében olvasható tények, adatok, idézetek is.

R. I.

Tárca

Új élet.*

Új élet kél a bús romok felett!...
Ki méltatlanul annyit szenvedett,
Kinek fényes nap volt az igazsága,
Mégis elfeledte a borulat árnya, —
Kinek lelkében a szeretet égett:
Égi jutalma lőn az örök élet.

Sötét világ rút denevérei
Felvértezve sem árthattak neki!
Véres keresztjén lándzsával, szegekkel
Az igazság szentsége nem veszett el,
Pokoli ármány hol tusáit vívta:
Ma ott a győzelem betűje írva.

Bilincsbe verve a rideg halál...
Prédára köztünk többé nem talál,
Én Krisztusom, óh áldott drága lélek!
Tőled síromban is vigaszt remélek,
Halálunk lesz az örök élet hidja,
Mely a halandót az egekbe hívja!

Jézus! éleled a mi életünk,
Nincs itt miért gyászban kesergenünk,
Búsongó vándor, vedd le hát a gyászod,
Neked is lesz majdan feltámadásod,
Síró szemedből több könny ne peregjen,
Krisztus lesz néked minden, mindenebben.

Örömben úszva nézlek Golgotha!
S vessen bár a sors kénye bárhova:
Te rajtad túl egy szebb világot látok,
Hol nem hervadnak sírba a virágok,
Hol lelkem egy fényes derűben éled,
S megnyert jutalma lesz az örök élet!

Nagy Károly.

* A húsvéti számra későn érkezett.

A káromkodás büne — őszinte megvilágításban.

Egy fontos, meghatározó belügyminiszteri rendelet látott nemrégén napvilágot, amelyik a világi hatóságok által büntetendő cselekmények közé sorolja az Isten-káromlást.

Komolyan gondolkozó vallásos lelkek — természetesen — csak helyeselhetik ezt a rendeletet. S igazán kalapot emelhetnek előtte.

Nekünk, magyar reformátusoknak, azonban nem szabad megelégednünk azzal, hogy egyszerűen csak kalapot emeljünk ezen rendelet előtt.

Kissé mélyebbre kell eresztenünk a hálót. S egy-két idevonatkozó nagy igazságot kell kihalásznunk az élet mélységeiből, hogy tisztán lássuk az igazságot.

Legelőször is megállapíthatjuk azt a szomorú igazságot, hogy temérdek sok bölcsesség van kifejezve ebben a régi közmondásban: A saját kárán tanul a magyar.

Amikor még nem voltunk „csonka-ország“, akkor a világi hatóságok a világért sem üldözték volna ezt a szörnyű, utálatos vétet, az Isten-káromlást. Fájdalom, akkor még sokan, nagyon sokan gyönyörűségüket találták ama bizonyos huszáros dícséretben, a káromkodásban. Holott a lelkészek akkor is sokat predikáltak ezen vétet ellen. Sőt a kátémagyarázatban külön „úrnapot“ választott az egyház ezen vétet ostromozására. De hát hiába! A papok csak predikáltak. Kint azonban a piacokon, az utcákon a lovak között, az igavonó-jóságok mellett, korezmákban, sőt Uram bocsásd meg! — néhol a hivatalokban is — hangzott tovább az Isten-káromlás. Mintha csak mondta volna valaki: Hadd predikáljanak a papok, amit akarnak. De mi már így szoktuk...

Viszont a papok belenyugodtak a kényszerhelyzetbe. Gondolták magukban: Ez a próféta sors. Lenézés, megvetés, stb.

Most azonban, hogy „csonka-ország“ lettünk, jön a radikális rendelet: Emberek! ne káromkodjatok, mert tömlöcbe kerültök!

Hej, de bölcsen, okosan mondta egyik egyházmegyei közgyűlés megnyitóján a mi nem régen megboldogult, szellemes, nagy emberünk, néhai György Endre: Nekünk magyaroknak az a nagy bajunk, hogy rendszeresen csak az „oldalnyilallás“ szokott bennünket az Istenhez téríteni...

De még ezen szomorú, nagy igazság felderítése után sem szabad nekünk, a legújabb idevonatkozó belügyminiszteri rendelet felett egyszerűen napirendre térnünk.

Keresnünk, kutatnunk kell az okát annak is, hogy vajjon miféle körülmények okozták azt, hogy káromkodás tekintetében olyan szomorú nevezetességre tettünk szert a többi nemzetek között?

Kissé érthetetlen dolog ez. Mert ha alapjában vesszük a dolgot, bátran, dicsekvés nélkül megállapíthatjuk, hogy a magyar népnek bizo-

nyos fogékonysága volt mindig a mélyebb vallásos, egyházi életre. Hiszen ennek a szép ősi hajlamnak a megnyilvánulása okozta azt, hogy mindjárt a reformáció kezdetén csatlakozott a megújított religióhoz, a francia és német protestánsokhoz.

— Honnét van hát köztünk — kérdezhetjük méltán — a káromkodásra való hajlandóság!?

Erre a kérdésre azon történetíróink adhatják meg a legőszintébb feleletet, akik nyíltan hirdetik, hogy alig van a föld kerekiségén egy-egy nép, amelyik többet szenvedett volna, mint a magyar.

Nincsen itten arra tér, hely, idő és alkalom, hogy fejtegyünk a mohi-pusztai, a mohácsi katasztrófát; a törökhódoltság korát s a nagy magyar szabadságharcok rettenetes tragédiáit. Elég rámutatnunk a szemünk előtt lefolyt eseményekre.

A világháború után aláztak-e meg annyira egy-egy nemzetet, mint a magyart? Van-e a magyar szótárban, sőt más nemzet szótárában is, méltó kifejezés arra, amit velünk cselekedett a művelt külföld, a trianoni „béke-pontokban“. Rongyokká tépni, szétszaggatni egy ezer esztendő államot tisztán azért, hogy elcsendesüljön a harci zaj; hogy bizonyos nagy lármájú, gyermek-államoknak minden jogosulatlan ambíciója ki legyen elégítve... Hát ki hallott ilyet? Hát ki hitte volna közülünk, hogy a huszadik században is látni fogunk menekülő, bujdosó magyarokat, akiket máról-holnapra földönfutókká tesznek ama bizonyos „béke-pontok“.

Éles-szemű és gondolkozni szerető ember, vajjon nem lát-e bizonyos összefüggést ennél a pontnál, a káromkodásra való hajlandóság és ennek a félholtra rugdosott, nyomorúságra, rablásra ítélt szegény magyar nemzetnek gyermekei között?

— Gazdag ember, finom ember; szegény ember, komisz ember! — mondja Jókai az „Arany ember“-ben.

Könnyebb az angol, a német, a francia protestáns embernek a kegyes, a vallásos látszatot megőrizni. De nehéz feladat ez reánk nézve, Golgothát járó szegény magyarokra nézve.

A világért sem mentegődzésképpen hoztam fel ezen érveket. Csak a valóságot akartam feltárni arra nézve, hogy miért káromkodik a magyar, hogy miért rendül meg sokszor a hite, meggyőződése, az egész világrend alapját képező nagy igazságokban.

Hiszen a káromkodásnak is más a színezete, hangsúlya, ha például egy-egy nyegle dzsentri-fiú csak úgy hetykeségből káromkodik. S más a hangsúlya akkor, ha az áttetsző bordázatú ló mellett koplaló, szegény fiakkeres-kocsis kezdi rá, ama bizonyos huszáros dícséretet.

Az a káromkodás, amit a szőnyegen levő belügyminiszteri rendelet sujtani akar, jórészt a nyomor szülöttje, képződménye.

Ennek a szörnyű nemzeti betegségnek nem

állhatjuk útját egyedül egy-egy szigorú parancs-csal, rendelettel. Ha alapos kúrát akarunk, akkor másnemű orvosságról is kell itt gondoskodnunk.

Ha a külföld nem akarja belátni a mi sok-sok sérelmeinket, bajainkat s azoknak indokait, s egyáltalában nem hajlandó rajtunk segíteni, régi határainkat visszaadni, akkor intézkednünk kell a saját hatáskörünkben. — Tőlünk telhetőleg szüntetnünk, csökkentenünk kell a nyomort, az égbekiáltó szegénységet. Ama bizonyos Bismarck-féle „szociális olajcseppeket“, szépen, ügyesen, okosan, takarosán oda kell cseppentgetnünk a magyar állam gépezete tengelyeinek a végső pontjaira. Annyival inkább is, mert az utóbbi időkben felettébb módon nyikorog, ez az öreg masina.

S minthogy ezek a szociális olajcseppek, közelebből itt nálunk is, a protestáns anyaszentegyház falai között vannak elraktározva, jó lesz nekünk egy kicsit résen lenni. A békére, az egyetértésre, egymás megbecsülésére, szeretetere, a kipróbált vezérek hű követésére, sohasem volt nagyobb szükségünk, mint ma.

Nekünk az ilyen válságos, sorsdöntő időkben, a legnagyobb fegyelemmel, zárt sorokban kell felvonulnunk, a saját igazságaink érdekében.

Igy például a káromkodást tiltó rendeletnél is — szerény nézetem szerint — az a mi tennivalónk, hogy a világi társadalom előtt jelentsük ki egész őszinteséggel, hogy üdvözöljük ezt a nagyfontosságú belügyminiszteri rendeletet.

Sőt nemcsak üdvözöljük, hanem tiszta szívvel, lélekkel kérjük azon illusztris férfainkat, akiket a gondviselés e mostoha időkben, a mi szegény magyar hazánk élére állított, hogy igyekezzenek mindent elkövetni, hogy ez a törvény s annak betartása ne egyedül ezen az ősi alapon legyen végrehajtva: Sic volo, sic jubeo... Hanem meg legyen oldva úgy is, hogy ez a törvény oda legyen mintegy beírva, a magyar szívek táblájára.

S erre nézve nincs okosabb, gyökeresebb kúra, mint a nyomornak, a szegénységnek legnagyobb mérvű apasztása.

Mert hiszen a kegyes angol, vagy a kegyes amerikai polgár is, nem a rendőrtől, a policájtól való félelmében kerül a káromkodást, hanem jórészt azért, mert könnyebb a megélhetése, mert az ág, a tövishes galy kevesebbszer veri ki a szemét, mint a szegény, kenyeretlen magyar embernek.

S így aztán természetesen könnyebben megtartja ama Sinai hegyen kiadott s az emberi művelődésnek bizonyos fundamentumát képező örökérvényű szent parancsolatot: Az Úrnak a te Istenednek nevét hiába fel ne vedd; mert nem hagyja azt az Úr büntetés nélkül, aki az ő nevét hiába felveszi. (2. Mózes 20. 7.) *

Baráth Imre.

* Bizonyos, hogy a nyomorúság gazdag melegágya a bűn bacillusainak is, de azért a káromkodás undok szokását csak az anyagi helyzet javulása nem irtaná ki. (Szerk.)

Irodalom

Dr. Gönczy Lajos : Isten hatalmas keze alatt. Egyházi beszédek. Füßy, Torda 1927. 8° 152 lap.
A volt gyulafehérvári, majd dési lelkipásztor, jelenben a kolozsvári református theologiai fakultás bölcsélet-neveléstani tanszékének (egy azelőtt hiányzott s csak a magyar egyetem megszünte következtében szervezett tanszéknek) első és igen méltó ordinariususa, harminc beszédét adta ki ebben a külsőleg is igen csinos és izléses kötetben. Mélységes hit, tökéletes élményszerűség, református theologiai szabatosság és fejlett írásművészet jellemzi valamennyit. E mellett van még egy külön nagy értékük általános emberi s egy másik speciálisan egyházi szempontból. Amaz abban áll, hogy a szerző végtelenül *lebilincselően* ír és beszél: teljes egyszerűség és mesterkéletlenség mellett határozottan valami bájos és foglyulejtő közvetlenséggel, a nélkül pedig, hogy akármikor is felületes csevegéssé válnék a hangja és amondanivalója. Mély és eredeti gondolataihoz megkapó színei vannak, amelyeken nagyon nemes és nagyon tiszta, a lelkek üdvösségére s az anyaszentegyház és a nép javáért forrón hevülő, imádságos érzésvilág sugárzik át. Nagyon kevés íróprédikátorunk van ma, akinek homilétikai termékeit olvasva az ember, ennyire érezné a sorok közül kicsapódó delejes kapcsolatot a szolgáló ember s a szolgáló lelkek és ügy között, mint Gönczy Lajosnál. A másik nagy — az előbbivel különben benső összefüggésben álló — értékük az ezeknek a beszédeknek, hogy kiváltképpen *pásztoriak*: jóformán minden soruk át meg át van szöve két egészen konkrét magyar református gyülekezetnek speciális lelki színeivel, idői és helyi adottságaival — át meg át van itatva nyolc szörnyű magyar és erdélyi év (1918—1926!) könnyeivel, amelyeket pásztor és gyülekezetei együtt sirtak s amelyeken keresztül együtt szemlélték az örök Reménység fölragyogását. E tekintetben különösen sokat lehet ezekből a beszédekből tanulni. Némely egészen profétikus erejű részeknek egykor még egyenesen egyháztörténelmi dokumentumféle értékük is leend. Gyöngéjük viszont, hogy sokszor inkább csak a túlradó érzelmek irracionális logikájával, semmint a mélyreásó és fegyelmező értelem szerkesztő erejével vannak megkoncipiálva és fölépítve: olyik inkább csak hangulatos kis színvázlat, halk és röpke meditáció, mintsem a szó szoros értelmében vett egyházi beszéd. (Különösen a „Hiszek Szent Lélekben!“ 19. kk. II.) Sokszor a textusok kalászából is kiejti a szerző a legsúlyosabb aranymagvakat, miközben a kalász szépségében gyönyörködteti magát és hallgatóit. Mindemellett is föltétlen irodalmi értékű és nagy bizonyágtévő erejű prédikációs kötet ez amely kevesekhez hasonlóan érdemes a tanulmányozásra.

ri.

A „Tébé“ evangélikus diakonissza-nőgye-sület előfizetést hirdet Vargha Gyuláné „Dicsőség Istennek“ című verskötetének második bővített kiadására. A kötet a nyár folyamán fog megjelenni. Terjedelme 20 ív lesz. Előfizetési ára: füzve 4 P, egész vászonkötésben, aranyozott nyomású címerrel 6 P. Expediálásra, költségre 20 fillér melléklendő. Az előfizetéseket a következő címre kéri az egyesület: „Tébé“ ev. diakonissza egyházi irat-terjesztés Klotildfalva, u. p. Piliscsaba Pestmegye. Aki előfizetési gyűjtőívet óhajt, szintén oda forduljon. Az előfizetések beküldésének határideje június 1. A könyv bolti ára, megjelenése után, füzve 5 P, kötve 7 pengő lesz.

Protestáns Tanügyi Szemle címmel ág. h. ev. és a református tanáregyesületek évi tíz füzetben megjelenő folyóiratot adnak ki. Főszerkesztő *Borsos Károly*, felelős szerkesztő *Szelényi Ödön*. Az első — harmas — füzet 3 ívnél bővebb tartalommal a napokban jelent meg. A munkatársak és a szerkesztőség garancia arra, hogy a Szemle gazdag értékű és színvonalas lesz. Előfizetési ára egész évre 5 pengő.

Új gyülekezeti lap. Hajdúnánáson, Kolozsvári Mihály lelkipásztor szerkesztésében „Egyházi Híradó“ címmel új református lap indult meg. Szép reménységgel tekintünk az új lap pályafutása elé.

Halottaink

Benkő Lajos

Szül. 1849 jan. 25., megh. 1927 ápr. 16.

A szomorú Nagyszombat délutánján költözött e földről jobb hazába Hajdúnánáson az ottani református egyház nagy tudományú, kiváló ékes-szólású, széleskörben ismert lelkésze: Benkő Lajos, a valódi papi karakternek, puritán gondolkodásnak, megnyerő nyájasságnak, alázatos szelidségnek, lebilincselő jóságának és szeretetnek megtestesülése. Erdélyben született, Magyarpéterlakán (Marostorda m.), a hírneves, régi székely nemes családból, mely nemcsak a református egyháznak, hanem a magyar hazának és irodalomnak is kitűnő férfiakat adott, különösen sok lelkészt és tanárt. Atyja, *Benkő János*, is a görgényi egyházmegye nagy tekintélyben álló esperese és az erdélyi egyházkerület generális direktora volt. — Benkő Lajos előbb Marosvásárhelyt, azután Nagynyedenen tanulta a gimnáziumi, majd jogi és teológiai tudományokat, — olyan jeles eredménnyel, hogy a nagyenyedi kollégium, iskolái végeztével, azonnal segédtanárként alkalmazta. Vágya azonban a külföldi egyetemekre vitte, hogy ismereteit gyarapítsa és nyelveket tanuljon. A zürichi és utrechti egyetemeken hallgatott több, mint három évig s a német mellett tökéletesen elsajátította a holland nyelvet is. — Hollandiában ritka közkedveltséget és tiszteletet szerzett. A világhírű Van Oosterzee utrechti egyetemi tanárnak volt szeretett tanítványa, aki és több más hollandus, Hollandiában akarta őt papnak marasztani. A szülőföld és haza szeretete

azonban visszahozta, de előbb még nagyobb tanulmányutat tett Angol-, Francia- és Németországban.

Visszatérve, 1875-ben a zilahi református kollégiumban vállalt tanári állást, honnan egy év múlva az elsőrendű hadadi eklézsia választotta meg lelkészül. Hadadon, a Wesselényiek ősi fészkeiben és körében alkalma nyílt fényes tehetségét és bő tudományát érvényesíteni. Egyházan túl, a vármegyében, egyházmegyén és egyházkerületen, mint képviselő és kiváló szónok, csakhamar tiszteletet, tekintélyt és hírnevet vívott ki magának. — A személye iránt megnyilvánult nagyrabecsülés és szeretet nevét szárnyára vette s mikor 1888-ban a hajdúnánási fényes egyház egyik lelkészi állása megüresedett, a nagy alföldi gyülekezet ritka kitüntetésként 34 pályázó közül egyhangú lelkesedéssel őt választotta meg lelkipásztorául. Azóta itt töltötte életét szakadatlan munkásságban. Díszet és fényt adott szép lelkével, tudományos készültiséggel és önzetlen munkásságával a papi katedrának s lelkészi állásának minden vonatkozásban. Életét például állította hivei elé s ez az élet az áldozatos szeretetben és jóságban merült ki és tündöklött. Melegített és világított kis családjában, nagy gyülekezetében és mindenütt, amerre járt és működött. Hűséges tanítványa és szolgálója volt nagy Mesterének. Apostoli lelkületű, szerény, szelíd, de bátor a hitben és az Isten ígéjének hirdetésében; a kötelességteljesítésben és lelkiismeretes buzgóságban legelső.

Hosszabb ideig viselt az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegyén tanácsbírói tisztséget, részt vett, mint képviselő, a tiszántúli egyh.-kerület közgyűlésein. Mint iskolaszéki, azután gimnáziumi igazgatótanácsai, majd mint presbiteri lelkészelnök, tevékenyen munkálkodott Hajdúnánás egyházi- és iskolai ügyének felvirágoztatásán, egyebek között nagy része volt a hajdúnánási kis gimnáziumnak főgimnáziummá fejlesztésében s díszes épületének fölemelésében, úgyszintén az elemi iskolai oktatás nagyarányú föllendülésében. A városi és társadalmi élet terén is érdemes munkásságot fejtett ki. Erős és törhetetlen hazafiságát főként a világháború alatt volt alkalma megmutatni, amikor áldozatos tettekre tüzelte hiveit s maga is megtakarított vagyonát adta a haza oltárára.

Mindezeknek elismerésül a király 1917-ben a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. — Szeretett egyháza a múlt évben ünnepelte meg 50 éves lelkészi jubileumát, amikor szűkebb családi körben aranylakodalmát is tartotta. Az ősz patriarkának 5 élő gyermeke és 9 unokája maradt. Ezek gyászolják most rajongásig szeretett feleségével, a hűséges hitvestárssal, Prohászka Lujzával, akivel szép és boldog családot alapított. Gyermekei közül Lajos ceglédi közjegyző, — János nyugalmazott őrnagy, Debrecen város képviselőtestületének tagja, — Géza, Hajdúvármegye főügyésze, — Piroska Kolozsvári Mihály, a másik hajdúnánási lelkész felesége, — Kálmán, a világháborúnak egyéb kitüntetések mellett a vaskorona-renddel ékesített, vitéz kapitánya. Maradtak szellemi gyermekei is, mert nagyszámú és értékes papi dolgozatot hagyott maga után, néhány halotti és alkalmi ünnepi beszéde nyomtatásban is megjelent. — A hajdúnánási egyház saját halottjának nyilvánította és mint ilyet temette el a Hajdúnánás város által adományozott dísz-

sírhelyen. — Halála nemcsak egyházában és egyházmegyéjében keltett mély fájdalmat, de széles körben őszinte bánatot. Temetése e hó 18-án, húsvét másodnapján délután történt óriási részvét mellett. Sokan gyűltek össze vidékről is, hogy megadják a tisztelt és szeretett agg lelkipásztornak a végtisztességet; nagy számmal jelentek meg paptársai az egyházmegyéből, élükön *Bartha László* esperessel és *Szomjas Gusztáv* egyházmegyei gondnokkal; ott voltak a megyei tisztviselők közül többen *Nábráczky Béla* alispán-helyettes, főjegyző vezetésével. Szerető hívei sok ezren könnyezve zarándokoltak ravatalához s tödültek a nánási nagy templomba, ahol a temetés lefolyt, de a templom a gyászközönségnek csak egyrészét volt képes befogadni.

A temetési szertartást a templomban *dr. Révész Imre*, debreceni lelkész, egyházkerületi főjegyző végezte a Luk. XXIV. 13. s köv. alapján, időszzerű és remek alkamazással mutatván az elhunyt életére, példájára s az ige tanulságaira. A sírnál *Zámbory Sándor* s. lelkész és *Márk Imre* gimn. igazgató méltatták a kiváló lelkipásztor és vezető tanügyi férfiú hervadhatatlan érdemeit. — Hajdúnánás lakossága felekezeti különbség nélkül szerette és gyászolja; az egyházak, városi, tanügyi hatóságok és egyesületek megható módon fejezték ki a gyászoló özvegy és család előtt részvétüket. — A táviratilag és levélben érkezett sok részvétnyilatkozat közül kiemeljük *dr. Baltazár Dezső* püspökét, aki a következő jellemző sorokat írta: „A tiszta hófehér lélek tehát elszállott és elszállásával sokkal szegényebb lett ez a különben is szegény világ. — A szelíd és alázatos Jézusnak azok közül a szolgálói közül való volt, akik szelidségük és alázatosságuk glóriájának fényétől a maguk igen nagy értékét nem látják. „Bizony ez ember igaz vala” — így fogja őtet Jézus bemutatni az Atya trónja előtt, kinek jobbja felől állíttatik“.

6.—1.

Különfélék

Sorozatos vallásos esték a debreceni Kossuth uccai templomban. A debreceni Kossuth uccai templomban húsvét és pünköst között minden vasárnap délután 5 órakor vallásos esték lesznek, melyeknek mindegyikén — a helybeli lelkészek és szereplők mellett — egy-egy vidéki jeles egyházi szónok fogja az ígét hirdetni. A legközelebbi vallásos estély április 24-én lesz, melyen Barabás Samu kabai lelkész prédikál, Baja Mihály debreceni lelkész, a templom történetéről ad elő.

A Volt Iskolatársak Szövetsége május 8-án a vármegyeháza dísztermében a jelenlegi Dóczisták jutalmazására nagyszabású irodalmi délutánt rendez. Megnyitó beszédet tart *dr. Baltazár Dezső* püspök.

Hiterősítő előadások a Szentháromság tanáról. A Debreceni Kálvinisták Templomegyesületének vallásos szaksoportja három hiterősítő előadást rendezett a Szentháromságtanáról. Előadó volt *dr. Révész Imre* lelkipásztor.

A Hajdúnánáson megüresedett lelkészi állás betöltéséig helyettes lelkészül Peleskey Sándor debreceni segédlelkész rendeltetett, aki *dr. Baltazár Dezső* püspök mellett teljesített szolgálatot, Zám-

bory Sándor volt hajdúnánási segédlelkész pedig szolgálattételre a püspök úr mellé osztatott be.

Lelkészmeghívás. Szabó Imre lepszényi segédlelkészt, a pápai főiskola derék növendékét a somi gyülekezet egyhangú meghívással lelkipásztorává választotta. Isten áldása legyen a gyülekezeten és a pásztoron egyaránt!

Vajda Péter szentgáli tanító elhunyt. Temetése nagy részvét mellett április 12-én ment végbe. Az Úr gyógyítsa meg a fájó szíveket!

A miskolci Református Leányegyletnek özv. Balaton Antalné 6 hold területet adományozott. Az átadott területen, mely Tapolca-fürdő közelében fekszik, az egylet üdülőtelepet akar létesíteni.

Katonal énekkar. Trianoni Magyarország két katona-egyháza dicsekedhetik énekkarral: Debrecen és Kaposvár. Emellett Kaposváron a tisztikar és legénység körében 5 bibliakör is működik. Sok áldás kísérje munkásságukat!

A nagyváradl református egyházban nyolc bibliakör működik. Egyébként is a fejlődés és haladás sok jelével találkozunk. Egyik nagyjelentőségű dolog az, hogy az egyház teljes evangéliumszerűséggel és sok külföldi testvéregyház példájára az önkéntes egyházi adózást akarja bevezetni az 1928. évtől kezdve.

A református főgimnázium tanulmányi kirándulása. Minden tekintetben jól sikerült tanulmányi kirándulást rendezett a református főgimnázium a húsvéti vakáció első felében április 8—16-ig Budapest, Gödöllő, Budafok és Visegrádra Osváth Ödön gimn. tanár vezetésével. A kiránduláson 30 tanuló vett részt. Április 8-án délben indultak s 16-án reggel érkeztek vissza. Budapest és környékének minden kiemelkedő nevezetességét megnézték, így az Országházat, királyi palotát, Mátyás templomot, Halászbástyát, kir. Kuriát, Szabadságteret, Bazilikát, ahol épen zenés nagymise volt, Margit-szigetet, a Nemzeti-, Iparművészeti-, Szépművészeti- és Mezőgazdasági Múzeum teljes gyűjteményeit, az Állatkertet pálmaházával és aquariumával, Feszty körképet, Korvin áruházat, Gellért hegyet, a M. Á. V. gépgyárat, Dréher sörgyárat, a gödöllői kir. kastélyt, a budafoki Törley pezsgő gyárat és a m. kir. állami pincemesteri iskolát borpincéivel. Hajózásban is volt részük Visegrádig és vissza. Fürödtek a Gellért- és Széchenyi-fürdőben. Élvezték a Királysínház Repülj fecském nagyszerű előadását. Gyönyörködtek a kivilágított Dunapart tündéri látványosságában és a visegrádi várhegy felséges panorámájában. Nagypénteken délelőtt részt vettek a kálvintéri templomban a 9 órai istentiszteleten, stb. A kirándulókat mindenütt a legnagyobb szeretettel, figyelemmel és szívességgel fogadták s egyik másik helyen még meg is vendégelték őket és ahol csak lehetett kedvezményben is részesítették.

A legáció és a pengő. A pengő a legációban is nagy változásokat okozott. Általában véve csökkentek a pengővel a legációk. Legtöbb legátumot adott Gyula: 340 pengőt, Karcag 280 pengőt és Derecske 275 pengőt. Leggyengébb legátum 20 pengő volt.

Ének- és tornaverseny. Hajdú vármegyében hat helyen lesz június hó elején elemi iskolai ének- és tornaverseny. Egyik ilyen verseny Hajdúszoboszlón tartatik meg, amelyen Hajdúszoboszló, Hajdúszovát, Vámospércs és Mikepércs községek iskoláinak növendékei versenyeznek. A versenydíjakat a vármegye, a községek és az egyházak adományából állítja a rendezőség össze.

Harangszentelés Ramocsaházán. Lélekemelő harangavatási ünnepség ment végbe húsvét másodnapján Ramocsaházán. A harangszentelést Görömbey Péter nagykálói lelkész végezte. A hívek körében olyan nagy érdeklődés mutatkozott, hogy nem fértek be a templomba és így a templomkertben külön istentiszteletet kellett tartani a kinnmaradt egyháztagek számára. A harangszentelésen szép számmal voltak képviselve a környékbeli lelkészek is.

Vallásos este volt húsvét első napján Vezsenyben. Az estély keretében ének- és zene számok mellett Torday Lajos főgimnáziumi tanár tartott előadást.

Földes község református gyülekezete buzgó, volt segédlelkészét Szathmáry Gábort szép palástartalattal és főveggel ajándékozta meg.

Harangavatás Berekböszörményben. Szépen sikerült harangavatás volt ápr. 3-án Berekböszörményben. Ekkor avatták fel az egyház 9 q 47 kgr. harangját. Erre az alkalomra özvegy Varga Lajosné értékes szószékterítőt adott az egyháznak. A lélekemelő harangavatást d. u. vallásos-estély követte, melyen közreműködtek a környékbeli lelképásztorok. A szépen sikerült harangszentelés Leel-Össy Árpád lelképásztor érdeme. — Amint értesülünk, az egyház a község és az állam támogatásával új központi iskolát épített tanítói lakással.

Görögországban megadóztatják a bubifrizurát. A görög pénzügyminiszterium egy rendelettervezeten dolgozik, amely szerint a női hajvágást három drachmával adóztatják meg. A borbélyok az adót nyugta ellenében szedik be bubifrizurás klienseiktől.

Április hónap 18-án, húsvét második napján avatta fel új, 277 kgr.-os, kellemes, finom zengésű harangját a kölesei református egyház. A harangavatás Sipos József esperes buzgó imádságával kezdődött, ki Isten áldását, oltalmazó erejét kérte a kölesei egyház új harangjára; református Sionunkra s jobb napok felvirradását a magyar hazára. Az imádság után, a Himnusz éneklése közben történt az új harang felvonása és elhelyezése a toronyban. Ezután hálaadó istentisztelet volt a templomban, amikor is Kocsis Kálmán sonkádi lelkész mondott lélekből fakadó imádságot, Fekete Lajos tiszakörödi lelkész pedig Zsid. levél 3:7—8. versek alapján, mind az alkalomhoz illő, mind a mi feltámadott Ur-Krisztusunk szolgálatához méltó hatalmas, biztonyságtévő erejű beszédet. Egyházi ének előadásával szerepelt a helybeli énekkar, a lelképásztor vezetésével. Végül Tariska Gábor lelkész olvasta fel az új harangra adakozók névsorát s fejezte ki — gyülekezete nevében is — néhány rövid szóban háláját a kegyelem Istene iránt. Ezzel az ünnepély véget ért.

Karcagon, a református egyház presbiteriumának mozgalma folytán, a városi tanács felterjesztéssel fordult a belügyminiszteriumhoz, hogy szombaton — tekintettel a vasárnap szentségére — ne lehessen házasságot kötni.

Harangszentelés Dégen. A dégi egyház a háború alatt elvitt harangjait új harangokkal pótolta, melyek felszentelése virágvasárnapon ment végbe. A felszentelésen résztvett dr. Antal Géza püspök is.

Az Országos Református Theologus Szövetség ez évi konferenciáját a pápai theologusok rendezik, a kaposvári gyülekezet meghívására Kaposváron. Szép reménységgel tekintünk a konferencia elé.

A Keresztyén Ifjúsági Egyesület eddigi tevékeny munkássága mellett, most május 8-án „Anyák napját” rendez. Előkészítő értekezlet április 23-án volt az egyház tanácstermében. Az Egyesület agilis vezetősége mindent elkövet e nap sikere érdekében.

NEM REKLÁM, HANEM VALÓSÁG

TELEFON:

13-35.

44-52

hogy dús választékban gyönyörű szabású
férfi- és fiú ruhák olcsó árban a

TELEFON:

13-35.

MAGYAR RUHAIPAR

DEBRECEN LEGNAGYOBB FÉRFI és FIÚ RUHAÁRÚHÁZÁBAN

PIAC-UTCA II. SZ. (közvetlen a Bika-szálló alatt) **szerezhetők be.**

Blaha Lujza emlékére szobrot emelni akaró bizottság április 9-én, a vármegyeháza dísztermében estélyt rendezett. Az estélyen közreműködött a kollégiumi Kántus is.

Takarékpénztári csekkszám 43,916.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

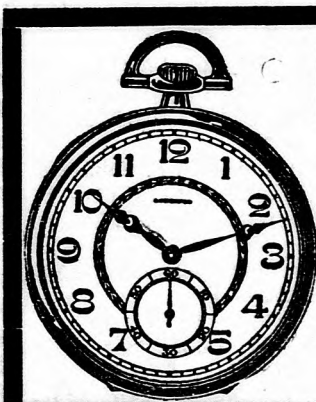
KÖNYVEK VILÁGA

az egyedüli magyar könyvszemle, mely kiválóatja, ismerteti, méltatja a minden tekintetben kifogástalan könyveket. Nagy segítség ez a lap a könyvet szerető és olvasó lélek számára, ha vezetésére bízta magát, nem kell csalódottan letenni könyveket a kezéből, mert mielőtt az olvasáshoz fogna, a

KÖNYVEK VILÁGÁ-

ból megtudja, hogy mit és miért olvas. A csinos alakban megjelenő lap előfizetési díja egész évre 1 pengő 20 fillér. — Előfizetni a

Sylvester Nyomdánál
lehet TAHITÓTFALU (Pest megye)

Debreczeni István

órásmester
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

Öreg alföldi református pap háztartása vezetésére keres megbízható, tisztességes, lehetőleg gyermektelen, özvegy, 50 év körüli úrinőt, aki egy cseléddel a házi munkákat végezné. Cím a kiadóhivatalban.

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SÁRT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélsebb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a négyesületek hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

Debrecenben rendelések átvételére Tóth József szabómester úr Csapó-utca 59. szám. — Ujpesten Petőcz Endre szabómester úr készséggel állanak feleim szolgálatára.

A középszabolcsi református egyházm. esperesi hivatalától.

T. ifj. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak papi szabó

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Egyházunk 40 éves jubiláló esperes lelkészét ünnepélye alkalmából egy szép kiállítású selyempalással akarja meglepni. Arra már nincs idő, tekintettel arra, hogy szeptember 12-én lesz az ünnepély, hogy mintát kérjek, azonban ismerve a céget és munkáját, kérem, hogy a palást kiváló minőségű legyen. A hossza 155 cm. legyen. Jutányos költségvetést és a palástot várva, vagyok kiváló tisztelettel

Nyirbátor (Szabolcs m.), 1926 szept. 2-án.

Varga Károly, ref. lelkész.

Tek. ifj. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak papi szabó

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

A palástot megkaptuk, nagyon szép munka és kiváló anyag és drágának sem mondható. Az ünnepeltnek nagy örömet szereztek vele. Az összeget ma postára tettem.

Kiváló tisztelettel

Nyirbátor, 1926 szept. 15. Varga Károly, ref. lelkész.

Kedves Szántó Úr!

Gyülekeztem abból az alkalomból, hogy a biharmegyei Ártándra megválasztottak rendes lelkésznek, egy szép palásttal és süveggel óhajt megajándékozni, melynek december 15-re legkésőbb itt kell lenni, mivel már karácsonykor, vagy előtte vasárnap kibúszodom. Kérem ezért azonnal értesíteni Szabó Károlyné címére, hogy a közönség előtt felmutathassa, zárt levélben, hogy mennyibe kerül 159 cm. hosszú palást és 58-as süveg.

Válaszát várva és méltányos árat remélve, maradok kiváló tisztelettel

Kaba, 1926 nov. 30.

Koródy Gyula, ref. lelkész.

Kedves Szántó Úr!

Az általa küldött palást és süvegnek csinosága, szépsége, művészi kivitele nagyon meglepett bennünket s igazán nagyon meg vagyok elégedve.

A pénz postán beküldetett.

Kaba, 1926 dec. 13.

Koródy Gyula, ref. lelkész.

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,

KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református ápolóda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,

hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

FONCIÈRE ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ INTÉZET

DEBRECENI VEZÉRŐGYNÖKSÉGE

úgyis mint a TISZÁNTULI REF. EGYHÁZKERÜLET
HIVATALOSAN SZERZŐDÖTT biztosító intézete.

ELFOGAD :

tűz-, jég-, baleset-, szavatossági-, betöré-
ses-lopás-, szállítmány- és élet-biztosítá-
sokat a legelőnyösebb feltételek mellett.

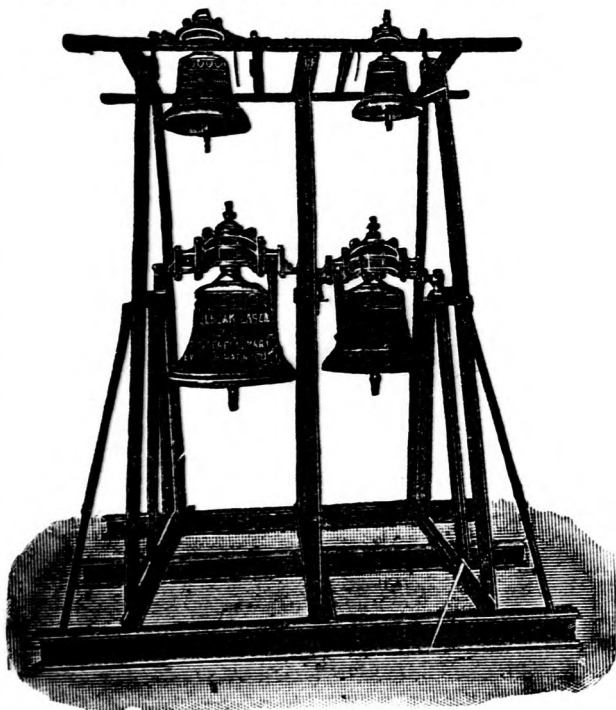
52—52

Lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak, presbite-
reknek és egyháztagoknak a főtiszteletű és méltó-
ágos egyházkerületi Elnökséggel történt meg-
állapodás alapján külön kedvezmények.

Debrecen, Piac-u. 61. sz., II. emelet.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÖR-
HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913—53

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és géplapi kiállításon
aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőleveli és az 1925. Orsz.
Kézművesipari Tárlat versenyén a m. kir. korm. díszoklevelével kitüntetve
és az 1926. évi kézműipari kiállításon a m. kir. kormány által
díszoklevellel kitüntetve.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó

összes vasárú

állandó nagy raktára.

Telefon 6.

Protestáns egyházi irodalom.

- **Andrássy:** Bibliamagyarázat 4 P.
- **Babay K.:** Ravatal melletti (76.) Két kötet, kötve köte-
tenként 12 P.
- **Baldauf-Mesterházy:** Vigasztalások könyve (28) 1-70 P.
- **Baltazár D.:** Elég nekem az Isten kegyelme (prédiká-
ciók) (25) 4-50 P. Az én hitvallásom (25) — 20 P.
Isten dicsőségére (25) — 15 P. M. próbáltatások
idejéből (25) 1-20 P.
- **Bartók Gy.:** A Jakab levele. (Tanulmány az őskeresz-
tyén irodalom köréből) (10) — 80 P. Theológiai
tudomány és lelképásztori képzés. (10) 1-40 P.
Vallás és élet. Egyház és állam (10) — 80 P.
- **Benkő I.:** Agenda (Szerartási beszédek és imák)
(64) 6—, kötve 10— P.
- **Biblia:** (124) Zsebbiblia perlbetűs vászonk. 3-20 P.
Nonpareil-betűs vászonk. 2-80 P. Petit (iskolai)
betűs félvászonk. 3-20, v. szonk. 4— P. Családi
(mítel-betűs) félvászonk. 7-20, vászonk. 8-30 P.
- **Bruckner Győző:** A reformáció és ellenreformáció tör-
ténete a Szepességben. (74, 75, 92) 10— P.
- **Carpenter E. J.:** Buddhizmus és kereszténység (10)
5-60 P. A kereszténység helye a világ vallásai
között. (10) 2-40 P.
- **Csifó S.:** Szolgálat az Úr előtt. (64) 2— P.
- **Csiky:** Kátémagyarázati imádságok (76) kve 5— P.
Egyházszerartástán (64) 2— P. Jer és lásd (10)
1-40 P.
- **Czegléd S.:** Hoseás (28) 2—, Követlek Uram (28) — 48 P.
Közönséges Vasárnapi Imádságok (28) kve 6— P.
Pál apostol eschatológiája (28) 2-30 P. Sylvester
bibliai kézikönyve I. (28) 2-40 P.
- **Czinke:** Református istentiszteleti szerartások (Litur-
giák) (76) kve 15— P.
- **Dalhoff-Csizmadia:** A ker. szeretet munkái (51) 2-24 P.
- **Debreceni Lelkesi Tár.** (Református Papi Lexikon) (76)
I—V. VII—XII-ig (VI. elfogyott). Szerkesztette:
S. Szabó József. Ára kötetenként kve 18— P.
XIII—XIX ig. Szerkesztette dr. Lencz Géza. Ára
kötetenként kötve 22— P.
- **Doumergue:** Művészet és érzelem Kálvinnál (51) 1-20 P.
- **Drummond H.:** Templom nélküli város (74) — 60 P.
- **Erdős J.:** Heidelbergi Káté (25) 2-24 P. Újszövetségi
bevezetés (28) kötve 17— P.
- **Erdős K.:** Az én vallásom (25) kve — 56 P. Fohászok
(25) — 12 P. Méliusz világító lámpása (25) 1— P.
- **Fábián D.:** Népszerű halotti beszédek (76). 24 kötet.
Ára kötetenként 3-60 P.
- **Forgács Gy.:** A belmissió és cura pastoralis kézi-
könyve (28) vászonkötés 24— P.
- **Fosdick:** A második mértöld (10) — 40 P.
- **Galambos I.:** Heidelbergi Káté (51) 1-60 P.
- **Gyöngyösi S.:** Köznapi imák (68) kötve 6— P.
- **Gurátz F.:** Hétköznapi imák. Reggeli és esti isten-
tisztelet a templomban. (28) 4-80 P. vászon-
kötés 8— P. Luther Márton (64) 2-80 P.
- **Hallgató J.:** Református szerartási beszédek és imák
(28) 2— P.
- **Harsányi:** A reformáció hatása (51) — 80 P. Miskolczy
Csulyak István (10) 1-60 P.

„MÉLIUSZ”

könyv-, papír-, írószer- és
zeneműkereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.

TELEFON: 2-70.

Postai megrendelések azonnal expedíálnak.